

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

Uwagi w przedmiocie dopuszczalności przeprowadzenia aborcji z powodu złego stanu zdrowia psychicznego matki

I. Główne tezy

- Wypowiedzi i oświadczenia Rzecznika Praw Obywatelskich, ministra zdrowia Adama Niedzielskiego i Rzecznika Praw Pacjenta odnoszące się do zagrożenia zdrowia psychicznego kobiety ciężarnej jako czynnika legalizującego aborcję należy uznać za wprowadzające w błąd.
- Życie ludzkie jest wartością podstawową, objętą ochroną konstytucyjną, stanowiącą punkt wyjścia dla pozostałych praw i wolności jednostki. Stanowi wolność konstytucyjną o wartości wyższej niż zdrowie w hierarchii konstytucyjnie chronionych dóbr. Wszelkie ograniczenia prawnej ochrony życia człowieka wymagają szczególnie restrykcyjnej wykładni w kierunku zbieżnym z kryterium „absolutnej konieczności”.
- Absolutnie niedopuszczalna jest zatem rozszerzająca interpretacja zagrożenia zdrowia jako przesłanki aborcyjnej, której przyjęcie doprowadziłoby do sprzecznego z prawem arbitralnego zrównania wartości życia z szeroko pojmowanym zdrowiem.
- W aspekcie praktycznym, zaakceptowanie szerokiej definicji zdrowia w odniesieniu do aborcji, mimo że nie ma umocowania prawnego, doprowadziłoby do wprowadzenia w Polsce aborcji „na życzenie”.
- Wytyczne dla procedur związanych z przerywaniem ciąży w przypadkach stwierdzenia wystąpienia przesłanek z art. 4a u.p.r. nie będą miały charakteru powszechnie obowiązującego prawa, dlatego stosowane w praktyce nie zwolnią

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

lekarzy od odpowiedzialności za wykonywanie zawodu w sposób niezgodny z przepisami ustawowymi czy Kodeksem Etyki Lekarskiej.

II. Wprowadzenie

Dnia 22 października 2020 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie aborcji na podstawie podejrzenia choroby lub niepełnosprawności dziecka nienarodzonego, w którym uznał tzw. przesłankę eugeniczną za niekonstytucyjną¹. Od tego czasu w debacie publicznej wciąż podejmowane są próby pozaprawnej reinterpretacji pozostałych przesłanek dopuszczalności przerywania ciąży, określonych w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży² (dalej: u.p.r.). Działania te, których inicjatorem są organizacje zajmujące się propagowaniem szerokiego dostępu do aborcji „na życzenie” i świadczące nielegalną pomoc w jej uzyskaniu, w ostatnim czasie szczególnie intensywnie koncentrują się wokół przesłanki dopuszczalności aborcji na podstawie zagrożenia zdrowia psychicznego pacjentki (art. 4a ust. 1 pkt 1 u.p.r.).

W tym kontekście jako szczególnie niepokojące jawią się wypowiedzi medialne oraz opublikowane i aktualizowane na stronie Rzecznika Praw Obywatelskich, oświadczenia byłego ministra zdrowia Adama Niedzielskiego i Rzecznika Praw Pacjenta, odnoszące się do zagrożenia zdrowia psychicznego kobiety ciężarnej jako czynnika legalizującego aborcję. Komunikaty te przedstawiają problematykę legalności aborcji na podstawie tzw. przesłanki zdrowotnej w sposób nieuprawniony i przez to mogący wprowadzać w błąd.

III. Problem interpretacji pojęcia „zdrowie”

Zgodnie z obowiązującym art. 4a ust. 1 u.p.r. przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej, bądź gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu

---

¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r., sygn. akt K 1/20.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 1575.

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

zabronionego. W praktyce, ze wskazanych dwóch przesłanek największe pole do interpretacji stanowi przesłanka pierwsza, odnosząca się do „zagrożenia dla zdrowia kobiety ciężarnej”. Prawo polskie nie definiuje bowiem pojęcia „zdrowie”. Istnieje natomiast szereg definicji potocznych oraz opracowanych przez różnorodne organizacje międzynarodowe. Przykładowo Światowa Organizacja Zdrowia definiuje „zdrowie” jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego a nie tylko brak – obiektywnie istniejącej – choroby czy niepełnosprawności³.

W swoim stanowisku Rzecznik Praw Pacjenta dokonał nieakceptowalnego prawnie uproszczenia przesłanki dopuszczalności przerywania ciąży na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 1 u.p.r., wskazując że „także zagrożenie zdrowia psychicznego kobiety w ciąży wywołane tą ciążą może stanowić przesłankę do przerwania ciąży”⁴. Zgodnie z §2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji zawodowych lekarzy, uprawniających do dokonania przerwania ciąży oraz stwierdzania, że ciąża zagraża życiu lub zdrowiu kobiety lub wskazuje na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu⁵, wystąpienie okoliczności wskazujących, że ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej, stwierdza lekarz posiadający tytuł specjalisty w zakresie medycyny właściwej ze względu na rodzaj choroby kobiety ciężarnej. Oznacza to, jak przed laty wskazała prof. dr hab. Eleonora Zielińska, że „zagrożenie dla zdrowia, (...) należy oceniać przez pryzmat choroby, na którą cierpi kobieta ciężarna. Innymi słowy »zagrożenia dla zdrowia« w świetle tego przepisu należy interpretować wąsko: jako istnienie choroby, która pogłębi się w przypadku kontynuacji ciąży, a nie tylko jako zagrożenie dobrostanu kobiety ciężarnej, czy wystąpienie dolegliwości towarzyszących normalnie stanowi ciąży”⁶.

³ Por. M. Cybulski, *Podstawowe pojęcia z zakresu zdrowia i choroby*, https://www.umb.edu.pl/photo/pliki/WNoZ_jednostki/wnoz-z-zintegrowanej-opieki-medycznej/uzs/wyklad_uzs.pdf (dostęp: 17 sierpnia 2023), s. 2.

⁴ *Zagrożenie dla zdrowia psychicznego matki - przesłanką legalnego przerwania ciąży*. Odpowiedzi MZ i RPP, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-aborcja-zdrowie-psychiczne-matki-mz-rpp-odpowiedzi> (dostęp: 29 sierpnia 2023).

⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 22 stycznia 1997 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych lekarzy, uprawniających do dokonania przerwania ciąży oraz stwierdzania, że ciąża zagraża życiu lub zdrowiu kobiety lub wskazuje na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu, Dz.U. 1997 Nr 9, poz. 49 (dalej: rozporządzenie MZ).

⁶ E. Zielińska *Uwagi odnośnie do założeń wniosku do TK*, <https://bip.brpo.gov.pl/pliki/1202907093.pdf>.

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

Przytoczone wyżej słowa Rzecznika Praw Pacjenta mogą wskazywać wręcz, że rozpoznanie u kobiety na przykład ryzyka powszechnie występującego zaburzenia psychicznego, jakim jest depresja okołoporodowa, dotycząca nawet kilkunastu procent matek, może być podstawą zgodnego z prawem przerwania ciąży. Jest to pogląd całkowicie błędny i nie uzasadnia powoływania się na art. 4a ust. 1 pkt 1 u.p.r. Na marginesie wypada przypomnieć również słowa krajowego konsultanta w dziedzinie psychiatrii z 2019 r., że „zaburzenie depresyjne u ciężarnej można i należy leczyć”⁷.

Błędne jest również poszukiwanie przez Rzecznika Praw Pacjenta stanowiska mającego jednoznacznie określić, które przypadki zagrożenia zdrowia psychicznego matki rzekomo legalizują aborcję, a które nie. Ogólna i asekuracyjna interpretacja krajowego konsultanta w dziedzinie psychiatrii⁸, na którą powołał się w swoim stanowisku Rzecznik Praw Pacjenta, nie może zastępować powszechnie obowiązujących przepisów, w szczególności ustawy z 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta⁹, w tym art. 8, zgodnie z którym „pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością przez podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w warunkach odpowiadających określonym w odrębnych przepisach wymaganiom fachowym i sanitarnym. Przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych osoby wykonujące zawód medyczny kierują się zasadami etyki zawodowej określonymi przez właściwe samorządy zawodów medycznych”. Zasady etyki zawodowej, do których odwołuje się ten przepis, wskazują między innymi na konieczność ochrony życia ludzkiego, zachowania swobody wyboru w zakresie metod postępowania z pacjentem, czy podejmowania decyzji terapeutycznych na podstawie wyników postępowania diagnostycznego (por. art. 2, 6, 8, 9 Kodeksu Etyki Lekarskiej¹⁰) oraz formułują odpowiedzialność za zdrowie i życie pacjenta nienarodzonego (art. 39 KEL). Z całą pewnością więc nie jest prawnie dopuszczalna sytuacja, w której uchylony przez Trybunał Konstytucyjny art. 4a ust. 1 pkt 2 u.p.r., dopuszczający przerywanie ciąży w sytuacji podejrzenia u dziecka ciężkiej choroby lub

⁷ E. Kurzyńska, Na depresję może cierpieć nawet 15 proc. ciężarnych, <https://pulsmedycyny.pl/na-depresje-moze-cierpiec-nawet-15-proc-ciezarnych-951190> (dostęp: 30 sierpnia 2023).

⁸ *Zagrożenie dla zdrowia psychicznego matki - przesłanką legalnego przerwania ciąży*. Odpowiedzi MZ i RPP,

⁹ Dz.U. z 2022 r. poz. 1876.

¹⁰ Tekst Kodeksu Etyki Lekarskiej (dalej: KEL) dostępny pod adresem:

https://nil.org.pl/uploaded_images/1574857770_kodeks-etyki-lekarskiej.pdf (dostęp: 21 sierpnia 2023).

niepełnosprawności, miałyby być w praktyce zastąpiony przez szeroko rozumianą przesłankę zagrożenia zdrowia psychicznego matki.

IV. Prawo do życia a zagrożenie dla zdrowia kobiety ciężarnej

Artykuł 30 Konstytucji RP¹¹ stanowi, że „[p]rzyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”. Zgodnie z art. 38 Konstytucji, „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia”. Do tych właśnie przepisów odwołał się 22 października 2020 r. Trybunał Konstytucyjny, uznając m.in., że zakwestionowana we wniosku przesłanka eugeniczna przerywania ciąży godzi w przyrodzoną godność człowieka, tj. dziecka poczętego. Godność człowieka jest z kolei źródłem wszelkich praw i wolności, w tym również prawa do ochrony życia, o którym mowa w art. 38 Konstytucji RP. Wynika to z wcześniejszych orzeczeń Trybunału, na przykład z wyroku z 7 stycznia 2004 r., sygn. K 14/03, w którym wyraźnie wskazano, że „nie można mówić o ochronie godności człowieka, jeżeli nie zostały stworzone wystarczające podstawy do ochrony życia”¹². Także w wyroku z 30 września 2008 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że „prawną ochronę życia, gwarantowaną przez art. 38 Konstytucji, należy rozumieć przede wszystkim jako zakaz pozbawiania człowieka życia”¹³.

Trybunał Konstytucyjny, w cytowanym wyroku w sprawie K 44/07, wyjaśnił ponadto kwestię rozstrzygania kolizji konstytucyjnie chronionych dóbr, którymi w omawianym przypadku są życie i zdrowie człowieka. W uzasadnieniu wyroku wskazał: „[w]ypracowana na podstawie art. 31 ust. 3 Konstytucji metodologia oceny znajduje zastosowanie także w odniesieniu do rozwiązań ograniczających prawną ochronę życia, wszakże z dwoma istotnymi zastrzeżeniami. Po pierwsze – **przesłanka konieczności musi być interpretowana szczególnie restryktywnie, w kierunku zbieżnym z kryterium »absolutnej konieczności«**, wypracowanym w orzecznictwie ETPC na gruncie art. 2 konwencji o ochronie praw człowieka. Każdy wypadek

¹¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

¹² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r., sygn. K 14/03.

¹³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 września 2008 r., sygn. K 44/07.

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

ograniczenia prawnej ochrony życia ludzkiego – w stosunku do standardów ogólnych – musi być traktowany jako środek o charakterze *ultima ratio*. Po drugie – z uwagi na fundamentalny charakter prawa do życia w aksjologii konstytucyjnej, nie każde z dóbr wskazanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji może uzasadniać godzące w nie rozwiązania. (...) **zdecydowanie nieakceptowane** w demokratycznym państwie prawnym, realizującym zasady sprawiedliwości społecznej i chroniącym życie oraz niezbywalną godność człowieka, byłoby **ograniczenie prawnej ochrony życia człowieka w celu ochrony dóbr lokujących się niżej w hierarchii konstytucyjnej**, np. (...) zdrowia innych ludzi. Warunkiem ograniczenia prawa do prawnej ochrony życia jest więc zaistnienie sytuacji, w której jest niewątpliwe, że nie da się ono pogodzić z analogicznymi prawami innych osób. Przesłankę tę można określić ogólnie jako wymaganie symetrii dóbr: poświęcanego i ratowanego”¹⁴. Nieuzasadnione prawnie arbitralne zrównanie przez ustawodawcę wartości życia dziecka z szeroko pojmowanym zdrowiem kobiety ciężarnej, które odzwierciedla aktualne brzmienie art. 4a ust. 1 pkt 1 u.p.r., stanowiło podstawę zastrzeżeń Rzecznika Praw Obywatelskich Janusza Kochanowskiego i przygotowanego przez niego wniosku do Trybunału Konstytucyjnego¹⁵.

V. Analiza obowiązujących regulacji i dorobku judykatury

Polskie sądy dokonują oceny pojęcia „zdrowie” w związku z art. 30 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty¹⁶, zgodnie z którym „lekarz ma obowiązek udzielać pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia”. Tym samym mowa jedynie o czynnościach, których podjęcie jest konieczne bezzwłocznie i w sytuacji zagrożenia. W niedawnym wyroku Izby Cywilnej Sądu Najwyższego¹⁷ podkreślono, że chodzi tylko o sytuacje nagłe i niespodziewane. W tym też kontekście, a także zgodnie z przytoczonymi wyżej

---

¹⁴ Tamże, pkt 7.4. uzasadnienia.

¹⁵ Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, <https://bip.brpo.gov.pl/pliki/1202901674.pdf> (dostęp: 30 sierpnia 2023).

¹⁶ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1516).

¹⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2022 r., sygn. II CSKP 229/22.

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

zasadami nakazującymi w tym przypadku wykładnię zawężającą, termin „zdrowie”, powinien być traktowany w sposób ścisły, a zatem odnosząc się wyłącznie do sfery zagrożenia fizycznego, choć niezwiązanego z uszkodzeniem ciała (lecz wywołującym inne skutki fizyczne). Trudno byłoby bowiem przyjąć, że zagrożenie dla zdrowia psychicznego może pojawić się w sposób nagły i niespodziewany wymagając niezwłocznego świadczenia pomocy lekarskiej.

Tym samym proponowane zmiany, polegające na uznaniu zaburzeń psychicznych za przesłankę aborcji, należy uznać za sprzeczne z obowiązującym prawem i sposobem jego interpretacji. Pogląd ten jest jednak prezentowany przez polityków, którzy przez zmianę dotychczasowego sposobu rozumienia pojęć dążą do ustanowienia dodatkowej, pozaprawnej przesłanki dokonania aborcji, która *de facto* umożliwiłaby dokonywanie w Polsce aborcji „na życzenie”.

VI. Praktyka zagraniczna

W Wielkiej Brytanii formalnie aborcja „na życzenie” jest prawnie zakazana. Do zabijania nienarodzonych dzieci powszechnie wykorzystywany jest jednak przepis stanowiący o tym, że aborcja jest dozwolona, gdy „kontynuacja ciąży wiązałaby się z większym niż w przypadku przerwania ciąży ryzykiem uszczerbku na zdrowiu fizycznym lub psychicznym kobiety ciężarnej lub jakichkolwiek dzieci z jej rodziny”. Na podstawie tak sformułowanej niejasnej przesłanki dającej duże pole do nadużyć interpretacyjnych, przeprowadzanych jest ok. 98% aborcji w tym kraju¹⁸. Spośród tej grupy przytłaczająca większość, bo 99,9% aborcji zostało wykonanych z powodu zagrożenia dla zdrowia psychicznego kobiety (sklasyfikowane jako F99 (zaburzenia psychiczne, niewymienione inaczej)). To przekłada się na ponad 200 tysięcy dzieci zabijanych każdego roku (w 2021 r. uśmiercono w sumie ponad 214 tysięcy dzieci)¹⁹.

---

¹⁸ C. Miller, *Komplikacje zdrowia psychicznego po dokonaniu aborcji* [w:] *Ochrona życia ludzkiego na prenatalnym etapie rozwoju. Aspekty społeczne, medyczne i prawne*, red. J. Kwaśniewski, M. Olszówka, Warszawa 2023, s. 273.

¹⁹ Department of Health & Social Care, *Abortion statistics for England and Wales: 2021.*, <https://www.gov.uk/government/statistics/abortion-statistics-for-england-and-wales-2021/abortion-statistics-england-and-wales-2021> (dostęp: 30 sierpnia 2023).

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

W Hiszpanii między 1985 a 2010 r. obowiązywała regulacja prawna niemal identyczna do obowiązującej obecnie w Polsce. W praktyce aborcja była dostępna na życzenie, przez wykorzystywanie, identycznie jak próbuje się to robić obecnie w Polsce, przesłanki ochrony zdrowia psychicznego kobiety w ciąży. Liczba aborcji z roku na rok rosła i w 2008 r. sięgnęła aż 15 tys. przypadków. Ten stan rzeczy doprowadził do wprowadzenia w 2010 r. jeszcze bardziej skrajnego rozwiązania w postaci legalizacji aborcji „na życzenie”²⁰.

VII. Brak możliwości zwolnienia lekarzy z odpowiedzialności prawnej za wykonywanie zawodu w sposób niezgodny z przepisami ustawowymi

Błędne jest założenie, które zdaje się funkcjonować w Ministerstwie Zdrowia, że wyniki pracy powołanego przez ministra zespołu do spraw opracowania wytycznych dla podmiotów leczniczych w zakresie procedur związanych z zakończeniem ciąży w przypadkach stwierdzenia wystąpienia przesłanek z art. 4a u.p.r., mogą zwolnić lekarzy z obowiązku samodzielnego podejmowania decyzji terapeutycznych, traktowania każdego pacjenta indywidualnie, prowadzenia postępowania diagnostycznego i leczniczego z należytą starannością oraz w oparciu o rzetelną i aktualną wiedzę i dostępne środki medyczne. Nie sposób jest ustandaryzować tak delikatną i subiektywnie odczuwaną materię, jaką jest w szczególności sfera psychiczna człowieka. Nie wymaga specjalistycznej wiedzy medycznej twierdzenie, że nie jest możliwe ustalenie jednej, właściwej dla wszystkich przypadków definicji zdrowia psychicznego, która - aplikowana w praktyce - być może wydaje się narzędziem ułatwiającym pracę lekarzy, jednak jednocześnie wyrządzi liczne szkody wśród schematycznie traktowanych pacjentów. Stopień skomplikowania ludzkiej psychiki, wychodzi poza sztywno określone ramy nauki i zdecydowanie najbardziej wymaga indywidualnego podejścia do każdej pacjentki. Z całą pewnością nie można niezwykle skomplikowanego problemu zdrowia psychicznego zredukować do kilku kodów konkretnych rozpoznań psychiatrycznych w ICD-11, które

---

²⁰ Por. A. Smolińska, *Hiszpania: TK utrzymał prawo do aborcji na żądanie do 14. tygodnia ciąży*, <https://pulsmedycyny.pl/hiszpania-tk-utrzymal-prawo-do-aborcji-na-zadanie-do-14-tygodnia-ciazy-1177178>, (dostęp: 30 sierpnia 2023).

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

instrumentalnie wykorzystywano by następnie do nadużywania wyjątku określonego w art. 4a ust. 1 pkt 1 u.p.r.

Ponadto przypomnieć trzeba podstawową kwestię formalną, że dla swej ważności wszelkie ograniczenia w korzystaniu z konstytucyjnie chronionych praw i wolności (do których w pierwszej kolejności zalicza się życie ludzkie) muszą mieć formę ustawową, co w omawianym przypadku nie miałoby miejsca. W podobnej sytuacji, tj. dotyczącej prawnej ochrony życia ludzkiego, Trybunał Konstytucyjny w wyroku w sprawie K 44/07 stwierdził, że „(...) przekazanie do regulacji podstawowej istotnych elementów oceny dokonywanej w procesie podejmowania decyzji o zniszczeniu statku powietrznego [skutkującej śmiercią załogi i pasażerów – przyp. OI], trzeba uznać, że nie została w pełni zachowana w tym wypadku ustawowa forma regulacji”²¹. Wymogu tego z całą pewnością nie spełniają wytyczne opracowane przez zespół ekspertów powołany przez ministra.

Należy ponadto mieć na uwadze, że wspomniane wyżej wytyczne dla procedur związanych z przerywaniem ciąży w przypadkach stwierdzenia wystąpienia przesłanek z art. 4a u.p.r. nie będą miały charakteru powszechnie obowiązującego prawa i - stosowane w praktyce - nie zwolnią lekarzy od odpowiedzialności za wykonywanie zawodu w sposób niezgodny z przepisami ustawowymi czy Kodeksem Etyki Lekarskiej.

VIII. Podsumowanie

Zaakceptowanie szerokiej definicji zdrowia w odniesieniu do warunków dopuszczalności przerywania ciąży, doprowadziłoby w praktyce do wprowadzenia w Polsce aborcji „na życzenie” z nieakceptowanym w demokratycznym państwie pominięciem procesu legislacyjnego. Przykład zagraniczny dowodzi, że przyjęcie poglądu prezentowanego przez Ministerstwo Zdrowia i Rzecznika Praw Pacjenta skutkować będzie „cofnięciem” Polski o dekady w obszarze ochrony życia, zaprzepaszczać niewątpliwe dotychczasowe sukcesy cywilizacyjne na tym polu. Uznanie dopuszczalności przerwania ciąży, a więc pozbawienia życia człowieka, na podstawie zagrożenia zdrowia psychicznego kobiety czy zaistnienia choroby psychicznej u

---

²¹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 września 2008 r., sygn. K 44/07, pkt 7.5. uzasadnienia.

10

*lat obrony życia,
rodziny i wolności*

kobiety w ciąży jest niezgodne z konstytucyjnym standardem ochrony życia ludzkiego i pozbawione podstaw prawnych. Sytuacji tej nie zmieniają wytyczne dla procedur związanych z przerywaniem ciąży w przypadkach stwierdzenia wystąpienia przesłanek z art. 4a u.p.r., bowiem na ich podstawie nie jest możliwe ograniczenie korzystania z konstytucyjnych praw i wolności. Wyniki pracy zespołu powołanego przez Ministra Zdrowia nie zwolnią też lekarzy od odpowiedzialności za wykonywanie zawodu w sposób niezgodny z przepisami ustawowymi czy Kodeksem Etyki Lekarskiej.

Łukasz Bernaciński – członek Zarządu Ordo Iuris

r.pr. Katarzyna Gęsiak – dyrektor Centrum Prawa Medycznego i Bioetyki Ordo Iuris